

*Голові спеціалізованої вченої ради Д.64.707.03
Національного університету цивільного захисту
України, заслуженому працівнику освіти,
д.держ.упр., професору С.М. Домбровській*

В І Д Г У К

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора Воротіна Валерія Євгеновича на дисертаційну роботу Кропивницького Віталія Станіславовича на тему: «Механізми публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Ступінь актуальності обраної теми дисертаційного дослідження

Запобігання та протидія надзвичайним ситуаціям різного характеру, а також захист населення та територій під час розгортання надзвичайних ситуацій воєнного характеру, різного рівня небезпеки є одним із найбільш важливих завдань, що стоять перед органами публічного управління та адміністрування в контексті необхідності збереження державності та забезпечення відновлення України після Перемоги.

Більше того, в умовах російської військової агресії проти України, руйнування цивільної та критичної інфраструктури, значного збільшення кількості надзвичайних ситуацій різних видів, надзвичайно актуальними є дослідження особливостей вдосконалення системи публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту України та визначення напрямів реформування відповідних механізмів її формування. Адже на жаль, існуючі механізми публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту України здебільшого стримують вирішення існуючих проблем і суперечностей у зазначеній сфері.

Тому не випадково, що в сучасних умовах перед органами державної влади та місцевого самоврядування стоїть невідкладне завдання подальшого удосконалення публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту України з урахуванням існуючих напрацювань вчених і накопиченого міжнародного досвіду перетворень в цій сфері, що й обумовлює актуальність дисертаційного дослідження Кропивницького В.С, постановку мети роботи та завдань для її досягнення.

*Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації*

Визначена здобувачем мета дослідження обумовила структуру дисертаційної роботи, вибір загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Об'єкт і предмет дослідження сформульовані коректно та узгоджені з метою та завданнями наукового дослідження.

У вступі дисертантом обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено стан її наукової розробленості, з'ясовано зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методологію дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їхню апробацію й оприлюднення, а також особистий внесок здобувача (С. 22-37).

У першому розділі дисертаційної роботи – «Науково-теоретичні основи публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту» – автором проведено понятійно-категоріальний аналіз основних дефініцій сфери цивільного захисту, як об'єкту публічного управління та адміністрування; з'ясовано сутність і зміст системи цивільного захисту, як чинника національної безпеки держави; охарактеризовано науково-теоретичні підходи до публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту (С. 38-108).

Перший розділ роботи здобувачем подано, як аналіз основних наукових публікацій за темою дисертаційної роботи з використанням

українських і іноземних джерел, переважно за останній період.

У другому розділі дисертації – «Методологічні засади механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту» – здобувачем розглянуто генезис методологічних підходів до теорії публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту; визначено теоретико-методологічні основи механізмів публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту; охарактеризовано теоретичні моделі і методологічні підходи до механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в зарубіжних країнах (С. 110-188).

У третьому розділі роботи – «Сучасний стан та результативність механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні» – здобувачем проаналізовано надзвичайні ситуації з точки зору причин їх виникнення, класифікації та наслідків в Україні; проведено оцінку результативності механізмів публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту в Україні; охарактеризовано надзвичайні ситуації та результативність механізмів публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту в Україні на регіональному та місцевому рівнях (С. 191-255).

У четвертому розділі дисертаційної роботи – «Проблеми і суперечності публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні» – автором визначено особливості формування і суперечності розвитку публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту в Україні; з'ясовано суперечності системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів і проблеми освітньо-наукової діяльності в сфері цивільного захисту в Україні; окреслено існуючі проблеми формування і суперечності реалізації механізмів публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту в Україні (С. 258-325).

У п'ятому розділі дисертації – «Удосконалення публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні» – автором

обґрунтовано концептуальні засади стратегії розвитку публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні; окреслено напрями модернізації публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції України; визначено шляхи удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні (С. 328-395).

Наукова новизна одержаних в дисертаційній роботі результатів дослідження полягає у вирішенні актуальної наукової проблеми в галузі науки державного управління щодо обґрунтування теоретико-методологічних основ і розробки практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні.

Серед найбільш значущих результатів дисертаційного дослідження, що мають наукову новизну, можна відзначити:

– запропоновано теоретико-методологічний підхід до формування концепції публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту, який полягає в комплексному використанні системного підходу (інтегративне збалансоване використання різних методологічних підходів), інституційного, історичного, SMART- підходів, кожен з яких відрізняється власним набором структурних елементів, і гармонійне поєднання яких дозволяє підвищити ефективність розробки та реалізації заходів державного впливу, а головною метою є формування комплексного механізму публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту на основі синергії взаємодії сукупності функціональних механізмів: політико-адміністративного, інституційно-правового, організаційно-економічного, інформаційно-комунікаційного;

– обґрунтовано теоретико-методологічні основи публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту на основі застосування широкого міждисциплінарного підходу, що враховує об'єктивні закономірності та досягнення різних галузей науки: публічного управління та

адміністрування, права, філософії, історії, економічної теорії, політології, психології, соціології, екології та інших наук про суспільство, людину, навколишнє середовище, що вивчають об'єктивні закономірності розвитку держави, суспільства, природи, людини тощо;

– визначені науково-теоретичні підходи щодо обґрунтування шляхів реформування системи підготовки кадрів у сфері цивільного захисту через розроблення проєкту Концепції системи підготовки кадрів для ДСНС та встановлення напрямів і способів оптимізації системи підготовки кадрів для ДСНС;

– дістали подальшого розвитку організація процесу взаємодії сил цивільного захисту з населенням, як основи публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту в частині запобігання, протидії та ліквідації надзвичайних ситуацій через: забезпечення надійного зв'язку з використанням глобальної швидкісної супутникової системи доступу до інтернету Starlink під час проведення пожежно-рятувальних і піротехнічних операцій та відповідного інформування населення; підвищення ефективності навчання населення відповідним діям в умовах надзвичайних ситуацій з активним залученням навчальних закладів ДСНС; системного застосування принципу демократизації інформації в умовах воєнного стану, що є важливим у питаннях запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій, адже дозволяє не тільки попередити населення про небезпеку військових ударів, але й оперативно приступити до ліквідації їх наслідків силами цивільного захисту.

Доведення багатьох концептуальних положень до рівня практичних пропозицій, а також довідки та акти впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність органів державної влади різних рівнів і в навчальний процес, підтверджують їх значущість та достовірність.

Наукові положення, розроблені дисертантом, базуються на використанні відповідної методології наукових досліджень і фундаментальних положень теорії державного управління, що забезпечило їх

обґрунтованість та достовірність.

*Повнота викладу основних положень дисертації
в опублікованих наукових працях*

Результати дисертаційного дослідження автором оприлюднені на міжнародних наукових конгресах, науково-практичних конференціях, у вітчизняних і зарубіжному збірниках наукових праць. В опублікованих наукових публікаціях достатньо повно розкрито зміст усіх розділів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 40 наукових працях, із них: 1 – одноосібна монографія; 14 – статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України; 9 – статті у наукових періодичних виданнях інших держав із напрямку, з якого підготовлено дисертацію (в т.ч. 3 статті проіндексовані у міжнародній наукометричній базі даних Web of Science); 16 – наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Загальний обсяг публікацій відповідно до теми дисертаційного дослідження становить 29,5 друк. арк.

*Оцінка ідентичності змісту реферату й основних положень
дисертаційної роботи*

Реферат дисертації та публікації автора достатньо повно відображають основні результати і висновки проведеного дисертаційного дослідження на тему, яка формує нове бачення всієї системи публічного управління в сфері цивільного захисту за умов воєнного стану в Україні.

Порівняння тексту реферату з текстом дисертації дозволяє дійти висновку про ідентичність основних положень дисертаційного дослідження та матеріалу, викладеного в рефераті. Реферат не містить інформації, яка відсутня в дисертації.

Практичне значення дисертаційної роботи

Практичне значення отриманих результатів дисертаційного

дослідження Кропивницького В.С. підтверджується довідками про їх впровадження у діяльність органів державного управління різних рівнів.

Теоретичні положення, отримані в дисертаційному дослідженні, використовуються також у навчальному процесі Національного університету цивільного захисту України за програмою підготовки магістрів та докторів філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Окрім того, підготовлені дисертантом пропозиції можуть бути використані суб'єктами законодавчої ініціативи, органами виконавчої влади, вченими та викладачами наукових та навчальних закладів. Застосування в практичній діяльності наукових положень дисертації сприятиме підвищенню ефективності та результативності публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні.

Відповідність дисертації паспорту спеціальності

Дисертація Кропивницького Віталія Станіславовича на тему: «Механізми публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні» відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, а саме наступним пунктам паспорта спеціальності:

- механізми державного регулювання окремих галузей і сфер суспільного життя та їх удосконалення;
- цільові, функціональні, організаційні й інші складові механізмів державного управління на центральному, регіональному, галузевому рівнях, у різних сферах суспільного життя;
- організаційний, правовий, ресурсний і інші види механізмів державного управління.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи

Не зважаючи на те, що дисертаційне дослідження виконане на достатньо високому науково-теоретичному та методологічному рівні, мають

місце окремі дискусійні положення, зауваження і побажання.

1. У вступі дисертаційної роботи здобувач зазначає, що метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних основ удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні (С. 25). А також в науковій новизні запропонував теоретико-методологічний підхід до формування концепції публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту (С. 28). Однак, в дисертації не наведено визначення дефініцій «теоретико-методологічні основи» та «теоретико-методологічний підхід», що логічно було б зробити з огляду на визначену дисертантом мету дослідження та сформульований пункт наукової новизни.

2. У підрозділі 2.2. дисертаційної роботи «Теоретико-методологічні основи механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту» автор виокремлює механізми публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту: політико-адміністративний, інституційно-правовий, організаційно-економічний, інформаційно-комунікаційний (С. 153-162). Однак в дослідженні дисертантом наведено недостатньо аргументації та теоретико-методологічного обґрунтування з приводу того, чому пропонується розглядати саме ці, та лише ці механізми публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту.

3. На рисунку 2.5 дисертації «Механізми публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту» (С. 154) автор слушно відображає існуючий вплив надзвичайних ситуацій, загроз і викликів на суб'єкти публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту. В той же час логічним було б розглянути і зворотній процес: як суб'єкти публічного управління та адміністрування в сфері цивільного захисту через визначені механізми та інструменти впливу мінімізують зазначені небезпеки і запобігають надзвичайним ситуаціям з метою захисту населення, територій, довкілля та майна в сучасних складних умовах розвитку України.

4. У розділі 3 дисертації «Сучасний стан та результативність механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні» (С. 178-202) здобувач слушно характеризує сучасний стан об'єкта дослідження – сфери цивільного захисту. Однак зазначений аналіз проведено без пошуку дотичних елементів і можливого системного їх аналізу. Доцільно було б наведену статистичну інформацію щодо аналізу надзвичайних ситуацій з точки зору причин їх виникнення, класифікації та наслідків в Україні розглядати комплексно за допомогою певних інтегрованих показників і оновлених даних щодо воєнного стану в Україні. Це дозволило б дисертанту створити єдину аналітичну площину щодо сучасного стану і суперечностей розвитку сфери цивільного захисту України та зробити відповідні узагальнення, висновки та пропозиції в контексті подальшого відновлення України.

5. На рисунку 5.7 дисертаційної роботи (С. 374) та на рисунку 8 реферату (С. 25) «Стратегічні цілі удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні» дисертант слушно відзначає, що сучасний стан розвитку сфери цивільного захисту в Україні та результативність публічного управління та адміністрування характеризуються наявністю певних проблем і суперечностей через недосконалість механізмів її формування та реалізації, і обґрунтовує напрями удосконалення політико-адміністративного, інституційно-правового, організаційно-економічного, інформаційно-комунікаційного механізмів. Однак не зовсім коректним є одночасне застосування зазначених механізмів для досягнення всіх представлених на рисунку стратегічних цілей у сфері цивільного захисту в Україні.

Разом з тим, вищезазначені дискусійні положення, зауваження та побажання не знижують науково-практичної цінності дисертації і не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження Кропивницького В.С., зокрема за умов воєнного стану в Україні.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Кропивницького Віталія Станіславовича на тему: «Механізми публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні» виконана на достатньо високому рівні, має наукову і практичну цінність, є завершеною науковою працею, в якій отримані науково-обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують актуальну наукову проблему в галузі науки державного управління з теоретико-методологічного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що знайшли відображення в дисертаційній роботі є значущими для науки державного управління та подальшого відновлення України.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості наукової та практичної цінності здобутих результатів дисертаційна робота на тему: «Механізми публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в Україні» виконана на високому теоретико-методологічному рівні, відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, що затверджений Постановою КМУ від 17.11.2021 р., №1197, а її автор, В.С. Кропивницький, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

завідувач сектору законодавчого забезпечення модернізації економіки

Дослідницької служби Верховної Ради України
доктор наук з державного управління, професор

[Signature] В.С. Воротін